

Hva skjer med pengene i Hustadvika?

Kommuneøkonomi er fullt av ord som «netto driftsresultat», «disposisjonsfond» og «behovskorrigert avvik». Men bak ordene handler det om noe alle kjenner: **inntekter, regninger, sparepenger og lån**. Dette heftet forklarer — uten fagspråk — hva en grundig gjennomgang av Hustadvikas økonomi fant. Og Hustadvika har en tøff utfordring: en kommune med høy gjeld og en nesten tom sparekonto, som må flytte penger fra skolen til eldreomsorgen.

–55 mill.

så stort var underskuddet i 2024. Kommunen brukte mer enn den tjente, og måtte tømme nesten hele sparekontoen for å dekke det

36 mill.

så lite var igjen på sparekontoen ved årsskiftet. Det er svært lite — og det finnes ingen «arvefond» i bakhånd å falle tilbake på

1,77 mrd.

så mye lån har kommunen. Det tilsvarer mer enn en hel årsinntekt — høyere gjeld enn kommunens egen grense tillater

Tenk på kommunen som en husholdning: Hustadvika «tjener» greit — skatt og overføringer fra staten, og familien har til og med innført eiendomsskatt for å få inn litt ekstra. Men familien har tatt opp **store lån** for å bygge nye skoler, kulturskole og omsorgsboliger, og pengene rekker ikke til de faste regningene. I 2024 brukte familien **55 000 kroner mer enn den tjente** (i millioner for kommunen), og måtte tømme nesten hele sparekontoen. Nå er det bare smuler igjen — og ingen rik tante med arv å låne av. Samtidig blir det stadig flere eldre som trenger omsorg. Derfor må familien flytte penger fra ett rom til et annet: fra skolen mot eldreomsorgen.

Grunnlaget for dette heftet er en full analyse bygget på åpne offentlige tall (SSB, Statsforvalteren, kommunens egne rapporter, tilsyn og PwC-rapporten). Den tekniske rapporten viser alle kilder og utregninger. Hovedtallene her er fra 2025 — det siste året med endelige, reviderte tall (publisert 16. juni 2026).

Hustadvika bruker mer enn forventet på skole og barnehage — og mindre på eldreomsorg og sosialhjelp

For å sammenligne kommuner rettferdig kan man ikke bare se på kronebeløp — en kommune med mange barn trenger mer skole, en med mange eldre trenger mer omsorg. Staten har derfor et eget regnestykke som sier hva hver kommune *burde* trenge med akkurat sin befolkning. Vi har sammenlignet Hustadvikas faktiske forbruk med dette «forventet behov»-tallet:

OMRÅDE	MER/MINDRE ENN FORVENTET PER ÅR	HVA BETYR DET?
Grunnskole	27 mill. mer	Fortsatt «for stor» — men på vei ned. Skal krympes for å betale for eldreomsorgen
Barnehage	21 mill. mer	Over forventet — drevet av barn med vedtak om ekstra hjelp
Helsetjenester (legevakt, helsestasjon m.m.)	så vidt over	Omtrent som forventet
Barnevern	omtrent på	Omtrent som forventet
Eldreomsorg og hjemmetjenester	9 mill. mindre	Strammet inn på forhånd, før eldrebølgen kommer for fullt
Administrasjon («byråkratiet»)	21 mill. mindre	Under forventet
Sosialhjelp m.m.	49 mill. mindre	Langt under forventet — men her fant staten svikt. Les side 4

Det viktigste: Hustadvika driver de fleste tjenestene *billigere* enn det befolkningen tilsier — særlig sosialhjelp og administrasjon. De to stedene kommunen bruker mer enn forventet er skole og barnehage. Det er ikke fordi skolen sløser: det handler om at det fremdeles er for mange skoleplasser i forhold til hvor mange barn som kommer — og om barn som har lovfestet rett til ekstra hjelp. Samtidig vet kommunen at det kommer langt flere eldre. Derfor flytter den nå penger fra skolen mot eldreomsorgen.

Regnestykket viser altså en kommune **midt i en stor omfordeling**: fra en skole som ennå er for stor, mot en eldreomsorg som snart trenger mye mer. Hvorfor akkurat eldreomsorgen er den store saken — og hvorfor det haster — forklarer vi på neste side.

Den store saken: eldreomsorgen kan måtte dobles innen 2035

Hustadvika står foran en kraftig eldrebølge. Antallet innbyggere over 80 år er ventet å **nesten doble seg** — fra 658 i 2024 til rundt 1 250 i 2039. Allerede fra 2027 vil det være flere over 65 år enn barn og unge under 20. Det betyr at behovet for pleie og omsorg vil vokse kraftig de neste årene.

Et tydelig varsko fra ekspertene: Kommunen har fått laget en rapport av konsulentselskapet PwC. Konklusjonen er alvorlig: hvis Hustadvika fortsetter å drive eldreomsorgen som i dag, må både **budsjettet og antall ansatte dobles innen 2035** — og ganges med 2,5 innen 2040. Og det skal skje samtidig som det blir **færre folk i arbeidsfør alder** til å gjøre jobben og betale for den. Med andre ord: dagens måte å drive på er ikke mulig å videreføre.

PwC anbefaler derfor at kommunen **tenker nytt om strukturen**: satse mer på hjemmebaserte tjenester som førstevalg, og samle eldreomsorgen på færre steder. I dag er institusjonsplassene dyre — rundt 2,2 millioner kroner per plass i året — og en relativt liten andel av de eldste bor på langtidsplass. Det tyder på at det finnes rom for å organisere tjenesten smartere. Dette er ikke det samme som å si at noen sløser; det handler om at en eldreomsorg bygget for færre, og spredt på mange små steder, blir dyr og sårbar når bølgen kommer.

Slik henger det sammen: Fordi eldreomsorgen må vokse mye, har kommunen begynt å stramme inn der allerede — og samtidig planlegger den å **krympe skolen** for å frigjøre penger. Kommunen har sagt rett ut at den vil spare rundt **52 millioner kroner** i grunnskolen for å finansiere eldreomsorgen. Det er den egentlige grunnen til at skolen i dag ser «for stor» ut i regnestykket: kapasiteten er ennå ikke krympet i takt med at det blir færre barn.

Den store oppgaven for kommunestyret er altså å få til denne flyttingen **i tide og på en trygg måte** — uten å svekke skolen mer enn nødvendig, og uten at eldreomsorgen får for lite folk. For mangelen på helsepersonell er allerede merkbar.

Tom sparekonto, høy gjeld — og ingen arv i bakhånd

2,9 %

sparekontoen («disposisjonsfondet») målt mot årsinntekten — svært lavt, og under kommunens egen grense på 5 %

0,6 %

av inntektene ble til overs i 2025 — så vidt pluss. Lavere enn anbefalt, og altfor lite til å bygge buffer

107 %

kommunens lån er større enn en hel årsinntekt — over kommunens egen grense på 100 %

Her er den ærlige historien. I motsetning til noen rike kommuner har Hustadvika **ingen arvefond eller børsformue** å gjemme seg bak. Sparekontoen er nesten tom, gjelden er høy, og inntektene strekker så vidt til.

Hvorfor er det så stramt?

Kommunen har **tatt opp store lån** for å bygge nytt — kulturskole, ny barneskole, Familiens hus og omsorgsboliger. Bare i 2024 investerte kommunen for 246 millioner kroner. Det er bra bygg, men de må betales ned, og rentene spiser av budsjettet. Samtidig brukte tjenestene mer enn de hadde fått tildelt. Resultatet ble et underskudd på 55 millioner i 2024, som kommunen måtte dekke ved å **tømme nesten hele sparekontoen**. Fortsetter det slik, kan kommunen havne på statens «svarteliste» (ROBEK) over kommuner som må ha staten med på laget for å styre økonomien.

Inntektssiden er allerede tatt i bruk

En forskjell fra mange andre kommuner: Hustadvika **har allerede eiendomsskatt** i hele kommunen. Det betyr at den enkleste «ekstra inntekten» allerede er hentet inn. Den stramme økonomien handler altså ikke om at kommunen lar penger ligge — den handler om **høy gjeld og høyt kostnadsnivå**. Veien videre går derfor mest gjennom å bruke pengene smartere, ikke gjennom å skru opp skatten enda mer.

Et varsko fra staten: I september 2024 førte Statsforvalteren tilsyn med NAV-kontoret i Hustadvika og fant **to lovbrudd**: kontoret fattet ikke alltid formelle vedtak når folk fikk økonomisk rådgivning, og dokumenterte ikke arbeidet godt nok til at det kunne etterprøves. Brukerne var stort sett fornøyde med hjelpen, men styringen sviktet. Det forteller oss noe viktig: at sosialhjelpen ligger «under forventet» betyr ikke nødvendigvis at kommunen er effektiv her — det kan like gjerne bety at tjenesten har vært underbemannet og dårlig styrt.

Det ærlige bildet er altså verken «alt går bra» eller «alt er krise». Det er en kommune med **stram økonomi og høy gjeld**, uten reserver i bakhånd, som må gjøre kloke valg i årene som kommer — særlig rundt eldreomsorgen.

Liten ordliste — «gresk» oversatt til norsk

Netto driftsresultat

Det som er igjen av årets inntekter når alle regninger og renter er betalt. I 2025 hadde Hustadvika et lite overskudd (**pluss** 0,6 %) — under det anbefalte nivået. Året før, i 2024, var det et stort **underskudd** på 55 millioner.

Disposisjonsfond

Kommunens sparekonto — penger som i prinsippet kan brukes når noe svikter. Måles i prosent av årsinntekten. Hustadvika: bare 2,9 % — svært lavt, og under kommunens egen grense på 5 %. Nesten hele fondet ble brukt opp for å dekke underskuddet i 2024.

Netto lånegjeld

Kommunens «boliglån». Hustadvikas gjeld tilsvarer rundt 107 % av en hel årsinntekt — over kommunens egen grense på 100 %, og en viktig grunn til at økonomien er stram.

Behovskorrigert / utgiftsbehov

Statens regnestykke for hva en kommune burde trenge, ut fra hvor mange barn, unge og eldre den har. Det gjør det mulig å sammenligne Hustadvika rettferdig med helt ulike kommuner — og det er dette som viser at skole og barnehage ligger over forventet, mens eldreomsorg og sosialhjelp ligger under.

Eiendomsskatt

En skatt kommunen kan velge å kreve inn på eiendommer. Hustadvika **har** den allerede i hele kommunen (7 promille generelt, 4 promille på bolig og fritidsbolig). Den ekstra inntekten er altså allerede tatt i bruk.

Eldrebølgen

At det blir mange flere eldre de neste årene. I Hustadvika ventes antallet over 80 år å nær doble seg fram mot 2039. Det er hovedgrunnen til at kommunen må flytte penger fra skole mot eldreomsorg.

ROBEK

En statlig «svarteliste» over kommuner med så dårlig økonomi at de må ha statens godkjenning for å ta opp lån. Hustadvika er ikke der i dag, men fortsatt underskudd og fondstapping gjør det til en reell risiko.

Endelige tall

2025-tallene er nå endelige (reviderte), publisert av SSB 16. juni 2026, og er hovedåret i dette heftet. 2024-tallene står igjen som sammenligning. Alle hovedkonklusjoner bygger på endelige tall.

Hvor kommer tallene fra?

Alt bygger på åpne kilder: Statistisk sentralbyrå (KOSTRA), statens fordelingssystem, Hustadvikas egne årsrapporter og budsjetter, PwC-rapporten om eldreomsorgen, og statlige tilsyn. Hver eneste tallpåstand er sporbar til kilden, og hele analysen ble til slutt «angrepet» av en egen kvalitetskontroll som lette etter feil.

Folkeversjon, oppdatert 16. juni 2026. Tall i millioner kroner der annet ikke er sagt; hovedår 2025 (2024 som sammenligning). Viktig presisering: når analysen sier at noe koster «mindre enn forventet», betyr det ikke at tilbudet er dårlig — det kan være bevisst, nøktern drift, eller at tjenesten er underbemannet. Og når skole og barnehage koster «mer enn forventet», betyr det ikke sløsing, men at kapasiteten ennå ikke er tilpasset, og at noen barn har lovfestet rett til ekstra hjelp. Poenget er at valgene bør tas med åpne øyne, og at noen må si hva som skal betale for hva.